

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра соціальних та поведінкових наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

 Наталя КИРИЧЕНКО

“ 1” вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь

перший (бакалаврський)

(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)

спеціальність

241 Готельно-ресторанна справа

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

«Готельно-ресторанна справа»

(назва освітньої програми)

факультет

економічний

(назва факультету)

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Національна та регіональна економіка» ДЛЯ
(назва навчальної дисципліни)
 здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою
«Готельно-ресторанна справа», спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа»
(назва освітньої програми) (шифр і назва спеціальності)

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Дмитро Ковальов, доцент кафедри соціальних та поведінкових наук, к.с.-г.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальних та поведінкових наук

Протокол від „ 1 ” вересня 20 23 року № 1

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності

Протокол від „ 1 ” вересня 20 23 року № 2

Затверджено на Вченій раді факультету економічного

Протокол від „ 1 ” вересня 20 23 року № 2

Завідувач кафедри соціальних та поведінкових наук

„ 1 ” вересня 20 23 року

(підпис)

Варнавська І.В.
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>24 «Сфера обслуговування»</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Змістових частин – 2	Спеціальність <u>241 Готельно-ресторанна справа</u> (шифр і назва спеціальності)	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		2-й	3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		4-й	6-й
		Лекції	
		22 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		46 год.	68 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
		Вид контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,0 самостійної роботи здобувача – 4,0	Освітній ступінь: <u>перший (бакалаврський)</u>		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44/46

для заочної форми навчання – 22/68

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладення навчальної дисципліни «Національна та регіональна економіка» є комплексне вивчення закономірностей та особливостей функціонування національної економіки, освоєння наукових основ територіального господарювання, для якого характерними є цілісність, системність і комплексність соціально-економічної мети.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Національна та регіональна економіка» є: розкрити загальне та особливе в національній та регіональній економічній системі, інституціональні чинники та їх вплив на специфіку економічного розвитку, функціональну роль держави в управлінні економікою та її інтеграцію у світове господарство й обґрунтування пріоритетів і заходів економічної політики держави, спрямованих на економічний розвиток країни та регіону, підвищення якості життя населення; вивчити теорію суспільного добробуту соціально-ринкової економіки, розуміти основні принципи державності, демократії, забезпечення економічної свободи і економічного порядку; основні інструменти ефективної політики економічного зростання в національній та регіональній економіці; цілі та напрямки зовнішньоекономічної політики держави; здобувачі повинні навчитися економічно мислити, логічно і змістовно пояснювати явища і процеси в державній національній та регіональній економічній політиці, поєднувати набуті знання з майбутньою спеціальністю.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати: сутність поняття “національна економіка”, “регіональна економіка” та його основні характеристики; найважливіші макроекономічні показники і пропорції національної економіки; з’ясування сутності регіону та його ролі в соціально-економічному розвитку суспільства, форм і методів управління регіональною економікою, правових та економічних основ місцевого самоврядування, взаємовідносин центральних і місцевих органів управління та самоврядування; структуру національної економіки (соціальну, секторну, організаційну, відтворювальну, регіональну, а також структуру видів діяльності) і структурні зміни в економіці; теоретичні основи формування та реалізації стратегії розвитку національної економіки; засоби впливу держави на економічний і соціальний розвиток національної та регіональної економіки; сутність, функції, методологію та методіку соціально-економічного прогнозування, державного програмування та макроекономічного планування; загальні риси світового досвіду розвитку національних економік та регіонального менеджменту.

уміти: послідовно і логічно викладати зміст навчального матеріалу в письмовому вигляді в ході поточного, проміжного та підсумкового контролю з економічних проблем національної економіки та розвитку продуктивних сил і регіональної економіки; вирішувати на конкретних прикладах економічні завдання з раціоналізації розвитку та розміщення продуктивних сил, визначати економічну ефективність цього процесу; вміло подавати досягнуті результати самостійного дослідження з використанням сучасних технічних досягнень; аналізувати поточний стан національної економіки, використовуючи системний підхід; характеризувати взаємозв’язки окремих складових національного господарства, фактори, що визначають склад і тенденції розвитку як економіки країни в цілому, так і окремих її сфер, галузей і регіонів; аналізувати реальну динаміку, структуру й ефективність української економіки;

3. Результати навчання за дисципліною та їх співвідношення із програмними результатами навчання

Програмні компетентності	Програмні результати
ЗК 01. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,	РН 04. Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарства.

техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.	
ЗК 03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	РН 09. Здійснювати підбір технологічного устаткування та обладнання, вирішувати питання раціонального використання просторових та матеріальних ресурсів.
	РН 16. Виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності.
ЗК 09. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН 18. Презентувати власні проекти і розробки, аргументувати свої пропозиції щодо розвитку бізнесу.
ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	РН 22. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
СК 01. Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності.	
СК 09. Здатність здійснювати підбір технологічного устаткування та обладнання, вирішувати питання раціонального використання просторових та матеріальних ресурсів.	

4. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Тема 1. Національна економіка: загальне та особливе.

- 1.1. Загальні риси суспільних економічних систем.
- 1.2. Особливі ознаки національної економіки.
- 1.3. Економічна база національних господарств та їхні типи.
- 1.4. Сутність економік відкритого типу.

Тема 2. Характеристика економічного потенціалу .

- 2.1. Потенціал соціального споживання(споживчий, рекреаційний)..
- 2.2. Потенціал виробництва (виробничий, освітній і науковий, трудовий).
- 2.3. Зовнішньоекономічний потенціал.

Тема 3. Структурна перебудова національної економіки .

- 3.1. Формування ринкових відносин.
- 3.2. Стратегія структурних перетворень.
- 3.3. Капіталовкладення і реструктуризація основного капіталу, зайнятості та національного продукту.
- 3.4. Макроекономічна структурна перебудова.
- 3.5. Мікроекономічна структурна перебудова.

Тема 4. Програмування та прогнозування національної економіки.

- 4.1. Прогнозування національної економіки.
- 4.2. Індикативне планування національної економіки.
- 4.3 Програмне регулювання національної економіки.

Тема 5. Інституціональні форми інтеграції у світове господарство

- 5.1. Тенденції розвитку світових інтеграційних процесів
 5.2. Вплив інтеграційних процесів на формування ринків товарів, послуг і капіталу
 5.3. Інституційні основи і форми економічної та політичної інтеграції України

Змістова частина 2. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА.

Тема 6. Регіональна економіка: загальне та особливе

- 6.1. Сучасний етап становлення та розвитку регіональної економіки
 6.2. Сутність регіональної економіки
 6.3. Завдання та дослідження регіональної економіки

Тема 7. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів

- 7.1. Закономірності розміщення продуктивних сил
 7.2. Принципи і фактори розміщення продуктивних сил регіону
 7.3. Основні фактори і критерії, що впливають на розміщення продуктивних сил

Тема 8. Економічне районування та територіальна організація господарства

- 8.1. Сутність економічного району та характер його формування
 8.2. Основні районоутворюючі фактори
 8.3. Принципи і критерії виділення великих економічних районів
 8.4. Ієрархія економічних районів, їх основні типи
 8.5. Практичне значення економічного районування

Тема 9. Сутність, мета, завдання та механізм реалізації регіональної економічної політики

- 9.1. Місце і значення регіональної економічної політики
 9.2. Основні принципи державної регіональної економічної політики України
 9.3. Сутність механізму реалізації регіональної економічної політики держави
 9.4. Економічна складова державної регіональної політики
 9.5. Основні проблеми бюджетного регулювання розвитку регіонів

Тема 10. Природний та ресурсний потенціал економіки України.

- 10.1. Сутність природно-ресурсного потенціалу та його структура
 10.2. Кількісна і якісна оцінка природних ресурсів та природних умов
 10.3. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів
 10.4. Ресурсозбереження – головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу

Тема 11. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

- 11.1. Економіка України як єдиний народногосподарський комплекс
 11.2. Структура економіки: сутність та поняття
 11.3. Регіональні особливості галузевої структури економіки
 11.4. Реструктуризація регіональної економіки в умовах ринку.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Змістова частина 1 «Національна економіка»													
Тема 1. «Національна економіка: загальне та особливе».	8	2	2	-	-	4	7,5	0,5	1	-	-	6	

Тема 2. «Характеристика економічного потенціалу».	8	2	2	-	-	4	7,5	0,5	1	-	-	6
Тема 3. «Структурна перебудова національної економіки»	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Тема 4. «Програмування та прогнозування національної економіки».	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Тема 5. «Інституціональні форми інтеграції у світове господарство».	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
ПКЗЧ 1												
Разом за змістовою частиною 1	40	10	10	-	-	20	39	4	5	-	-	30
Змістова частина 2 «Регіональна економіка»												
Тема 6. «Регіональна економіка: загальне та особливе».	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Тема 7. «Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів».	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Тема 8. «Економічне районування та територіальна організація господарства».	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Тема 9 «Сутність, мета, завдання та механізм реалізації регіональної економічної політики».	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Тема 10. «Природний та ресурсний потенціал економіки України».	9	2	2	-	-	5	8	1	1	-	-	6
Тема 11. «Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем».	9	2	2	-	-	5	11	1	2	-	-	8
ПКЗЧ 2												
Разом за змістовою частиною 2	50	12	12	-	-	26	51	6	7	-	-	38
Усього годин	90	22	22	-	-	46	90	10	12	-	-	68

6. Темі лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	0,5
1	Тема 1. «Національна економіка: загальне та особливе».	2	0,5
2	Тема 2. «Характеристика економічного потенціалу».	2	1
3	Тема 3. «Структурна перебудова національної економіки»	2	1
4	Тема 4. «Програмування та прогнозування національної економіки».	2	1
5	Тема 5. «Інституціональні форми інтеграції у світове господарство».	2	1
6	Тема 6. «Регіональна економіка: загальне та особливе».	2	1
7	Тема 7. «Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів».	2	1
8	Тема 8. «Економічне районування та територіальна організація господарства».	2	1
9	Тема 9 «Сутність, мета, завдання та механізм реалізації регіональної економічної політики».	2	1

10	Тема 10. «Природний та ресурсний потенціал економіки України».	2	1
11	Тема 11. «Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем».	2	
	Разом	22	10

7. Теми семінарсько-практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	1
1	Тема 1. «Національна економіка: загальне та особливе».	2	1
2	Тема 2. «Характеристика економічного потенціалу».	2	1
3	Тема 3. «Структурна перебудова національної економіки»	2	1
4	Тема 4. «Програмування та прогнозування національної економіки».	2	1
5	Тема 5. «Інституціональні форми інтеграції у світове господарство».	2	1
6	Тема 6. «Регіональна економіка: загальне та особливе».	2	1
7	Тема 7. «Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів».	2	1
8	Тема 8. «Економічне районування та територіальна організація господарства».	2	1
9	Тема 9 «Сутність, мета, завдання та механізм реалізації регіональної економічної політики».	2	1
10	Тема 10. «Природний та ресурсний потенціал економіки України».	2	1
11	Тема 11. «Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем».	2	2
	Разом	22	12

8. Самостійна робота

Передбачається, що в період вивчення дисципліни здобувач самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає не менше 50 %

Перелік питань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
1	Тема 1. «Національна економіка: загальне та особливе».	4	6
2	Тема 2. «Характеристика економічного потенціалу».	4	6
3	Тема 3. «Структурна перебудова національної економіки»	4	6
4	Тема 4. «Програмування та прогнозування національної економіки».	4	6
5	Тема 5. «Інституціональні форми інтеграції у світове господарство».	4	6
6	Тема 6. «Регіональна економіка: загальне та особливе».	4	6
7	Тема 7. «Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів».	4	6
8	Тема 8. «Економічне районування та територіальна організація господарства».	4	6
9	Тема 9 «Сутність, мета, завдання та механізм реалізації регіональної	4	6

	економічної політики».		
10	Тема 10. «Природний та ресурсний потенціал економіки України».	5	6
11	Тема 11. «Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем».	5	8
12	Разом	46	68

Самостійна робота визначається як навчальна діяльність здобувача, спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчальної дисципліни без участі викладача. Характерними ознаками цього є наявність завдання і цільової установки на його виконання. Кожному здобувачу видаються питання для рефератів, дискусій, підготовки доповідей, інформаційних повідомлень з проблемних питань. Таке завдання виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення навчальної дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Виконання здобувачем самостійного завдання має бути підпорядковане певним вимогам, а саме таким, як:

1) розвиток мотиваційної установки. Мотиваційна установка – це вироблення в особі внутрішньої потреби в постійній самостійній роботі і, головне, досягнення певних результатів задоволення цієї потреби;

2) систематичність і безперервність. Тривала перерва в роботі з навчальним матеріалом негативно впливає на засвоєння знань, спричиняє втрату логічного зв'язку з раніше вивченим. Тому здобувач повинен звикнути працювати над навчальним матеріалом постійно, не випускати з поля зору жодної з навчальної дисциплін, вміло поєднувати їх вивчення;

3) послідовність у роботі. Послідовність означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. Розкиданість і безсистемність читання породжують поверховість знань, унеможливають тривале запам'ятовування прочитаного. При читанні конспекту лекцій, підручника, статті, навчального посібника не повинно залишатися нічого нез'ясованого. Не розібравшись хоча б в одному елементі системи міркувань автора книги, здобувач не зможе надалі повноцінно засвоювати навчальний матеріал;

4) правильне планування самостійної роботи, раціональне використання часу. Чіткий план допоможе раціонально структурувати виконання самостійного завдання, зосередитися на найсуттєвіших питаннях.

Виконання самостійного завдання сприяє формуванню у здобувачів інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому фахівцю, виховує у здобувачів стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи, випробовує його сили, перевіряє волю, дисциплінованість тощо.

Реферативну доповідь здобувач виконує на аркушах формату А4, обсягом до 10 сторінок, вказуючи зміст та список використаних джерел. За результатами захисту реферату викладач виставляє оцінку в журнал. Практичні завдання здобувач виконує в учнівському зошиті і здає викладачу на перевірку у зазначений термін. Захист цих завдань проходить у формі співбесіди, за результатами якої викладач ставить оцінку у журнал.

Перелік тем рефератів:

1. Зародження, етапи еволюції і перспективи розвитку національної економіки як науки.
2. Передумови формування та функціонування національної економіки України: історичний ракурс.
3. Особливості соціальної політики в Україні (політика зайнятості, доходів, соціального захисту населення).
4. Роль та функції національного рахівництва.
5. Досвід та проблеми роздержавлення та приватизації в Україні.
6. Проблеми становлення та розвитку ринкової структури та інфраструктури в національній економіці (ринки ресурсів, капіталів, землі, нерухомості і житла, цінних паперів).
7. Лібералізація і демократизація економічного життя. Проблеми розвитку цивілізованого підприємництва.

8. Національна економіка у контексті економічної глобалізації.
9. Економічні аспекти геополітичного положення України.
10. Місце економіки України в структурі світової економіки.
11. Перспективи міжнародного співробітництва України.
12. Регіональна економіка як складова економічної науки.
13. Наукові основи розвитку і розміщення продуктивних сил України.
14. Проблеми розвитку продуктивних сил України.
15. економічна концепція розвитку національної економіки і принципи розвитку продуктивних сил України.
16. Економічне районування та територіальна організація господарства.
17. Сучасні процеси регіоналізації й глобалізації та їх вплив на економіку України.
18. Основні тенденції розвитку продуктивних сил в сучасній світовій економіці.
19. Природний та трудовий потенціал України.
20. Демографічна ситуація на Україні, регіональні проблеми зайнятості.
21. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку.
22. економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

9. Індивідуальне завдання

Індивідуальні завдання включають підготовку та захист самостійної розробки (реферату) та захисту її на заняттях.

10. Методи навчання

З метою формування компетентностей та програмних результатів навчання, що передбачені ОП «Готельно-ресторанна справа», впроваджуються інноваційні методи навчання, які забезпечують комплексне оновлення традиційного освітнього процесу

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, інформаційно-повідомлювальний, пояснювальний, інструктивно-практичний, пояснювально-спонукальний; виконавський, репродуктивний.

За джерелами передавання і характером сприймання інформації використовуються словесні, наочні, практичні методи.

Словесні методи - розповідь, пояснення, бесіда; практичні методи - практичні роботи з використанням первинних документів і облікових реєстрів згідно умов практичної чи ситуаційної задачі; самостійна робота – в аудиторії під час виконання завдання, в бібліотеці, по інтернету.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності застосовуються:

- проблемні лекції,
- елементи рольової гри;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань (рефератів);
- застосування наочних матеріалів (реєстрів, журналів, актів, первинної документації, форм фінансової звітності тощо);
- робота в мережі Інтернет, бібліотеці;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Навчальна дисципліна «Національна та регіональна економіка» викладається шляхом поєднання аудиторних занять із самостійною роботою.

Базовою є методика навчання на лекціях із застосуванням мультимедійного методу. На практичних (семінарських) заняттях використовуються різні форми та методи навчання і контролю знань студентів: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, розв'язання задач, виконання самостійних і контрольних робіт та інші.

11. Методи контролю

Методи контролю включають в себе поточний, підсумковий контроль знань, тестові завдання для комплексної перевірки знань з навчальних дисциплін тощо.

Дисципліна «Національна та регіональна економіка» вивчається протягом одного семестру. По завершенню курсу здобувачі складають екзамен. На екзамен виносяться вузлові питання, типові і комплексні завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань.

Для оцінювання знань здобувачів використовуються: поточний контроль (контрольні роботи), підсумковий контроль (ПКЗЧ) та семестровий контроль (СК). Метод усного контролю: індивідуальне / фронтальне опитування; метод тестового контролю, поточні контрольні роботи, підсумкова контрольна робота; метод самоконтролю. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності здобувачів на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

За результатами контрольних заходів здобувачам виставляються бали. Максимальна кількість балів, що може набрати здобувач у семестрі дорівнює 60-ти балам. Отримані поточні бали додаються до наступних максимально можливих 40 балів, що одержуються здобувачем під час екзамену.

Орієнтовні форми контролю знань на практичних заняттях та їх оцінка:

- усна відповідь – до 4 балів;
- доповнення відповіді – до 2 балів;
- самостійна робота – до 4 балів;
- домашня робота – до 4 балів;
- есе (короткі відповіді на запитання) – до 3 балів;
- тестування (з набору суджень вибрати вірні) – до 4 балів;
- реферат (змістовна письмова робота на задану тему з аналізом літератури та висновками) – до 4 балів;
- участь в дискусії – до 2 балів.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів

4 бали

Відмінне володіння теоретичним матеріалом, відповідь відзначається вичерпністю знання матеріалу, вміння вмотивувати власне бачення аналізованих питань, базуючись на нормативних документах. Виклад матеріалу має належний рівень логічності та доказовості, наявність самостійних міркувань і висновків, що свідчить про опрацювання навчальної і нормативної літератури і використання її при висвітленні питання. Теоретичні положення підкріплені конкретними прикладами. Уміння застосувати теоретичні знання на практиці. Практичні завдання в аудиторії і задані додому виконані повністю. На додаткові запитання відповідь є чіткою, послідовною, аргументованою. Є вміння робити самостійні висновки, дискутувати й аргументувати, посиляючись на першоджерела.

3 бали

Знання проблемних питань, відповідь є повною й аргументованою, що свідчить про знання матеріалу. Використані знання нормативних документів, опрацьована рекомендована література, але у викладі матеріалу допущені незначні помилки щодо певного джерела. Чіткі відповіді на поставлені додаткові питання, але не завжди відповідь підкріплена прикладами. Відповідь логічна, структурована. Проте допускаються деякі неточності у формулюваннях узагальнень та висновків й у використанні понятійного апарату.

2 бали

У викладі теоретичного матеріалу допускаються деякі неточності, відповідь є неповною, поверховою, недостатньо аргументованою. Знання значної частини матеріалу, але знання мають не системний характер. На додаткові питання дається не завжди правильна, точна відповідь. Знання стандартних дефініцій, основної термінології теми.

1 бал

Здобувач не володіє матеріалом, допускає неточності і помилки при посиланні на факти і приклади. На додаткові питання відповідає лише частково, не обізнаний з рекомендованою літературою, не володіє термінологією і не здатен сформулювати дефініції.

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів

4 бали

Володіння повною мірою навчальним матеріалом, вільний самостійний та аргументований виклад під час усних та письмових відповідей, всебічне розкриття змісту теоретичних питань та практичних завдань з використанням обов'язкової і додаткової літератури. Усі практичні завдання виконані в повному обсязі та без помилок.

3 бали

Достатнє володіння навчальним матеріалом, обґрунтований його виклад під час усних виступів та письмових відповідей, здебільшого розкритий зміст теоретичних питань та практичних завдань з використанням обов'язкової літератури. Під час висвітлення окремих питань немає достатньої глибини відповіді та аргументації, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильне виконання більшості практичних завдань.

2 бали

Часткове володіння навчальним матеріалом, є лише базові знання. Усні та письмові відповіді викладені фрагментарно, поверхово, недостатньо розкритий зміст теоретичних питань та практичних завдань, допущені суттєві неточності, правильно виконана половина практичних завдань.

1 бал

Недостатнє володіння навчальним матеріалом, зміст більшості питань теми не викладений, допущені суттєві помилки. Правильно виконані окремі практичні завдання.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

4 бали

Повне і всебічне розкриття питань самостійного опрацювання, вільне оперування поняттями і термінологією, демонстрація глибоких знань джерел, є власна думка щодо відповідної теми і аргументованість. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені.

3 бали

Розкриті питання, винесені для самостійного опрацювання, оперування поняттями і термінологією, продемонстровані знання джерел, є власна думка щодо відповідної теми, однак не доведена. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, допущені несуттєві помилки.

2 бали

Розкриті не всі питання самостійного опрацювання, невпевненість щодо понять і термінології, є знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань допущені помилки, виконані завдання оформлені належним чином, деякі завдання не виконані.

1 бал

Питання розкриті у загальних рисах, демонструє незрозуміння їх сутності, допущені помилки у висновках, матеріал викладений нелогічно. Виконані лише окремі завдання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.

Критерії оцінювання тестових завдань

Тест складається з **12 завдань**, за які здобувач може набрати 6 балів (кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 балів).

5 балів» – здобувач дав не менше 90% правильних відповідей.

4 бали – здобувач дав не менше 70% правильних відповідей.

3 бали – здобувач дав не менше 50% правильних відповідей.

2 бали – здобувач т дав менше 50% правильних відповідей.

У випадку відсутності здобувача на практичному (семінарському) занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття шляхом написання реферату на тему, задану

викладачем (але не більше половини від загальної кількості занять). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. За навчальну дисципліну здобувачем може бути отримано максимально 100 балів. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліковій книжці.

Підсумковий (семестровий) контроль

Форма проведення семестрового контролю письмова, зміст і структура екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначені рішенням кафедри, про що здобувачі інформуються на початку семестру.

Зміст питань комплексу екзаменаційних білетів повністю охоплює робочу навчальну програму дисципліни та забезпечує перевірку всіх знань, навичок і умінь відповідного рівня, що передбачені програмою. Кількість варіантів контрольних завдань (письмового контролю) забезпечує самостійність виконання завдання кожним здобувачем. Екзамени проводяться за білетами, які затверджуються перед екзаменаційною сесією не пізніше як за місяць до її початку.

Перебування здобувача в аудиторії, де проводиться екзамен не перевищує двох астрономічних годин. Здобувачам не дозволяється користуватись джерелами (підручниками, конспектами, спеціальною літературою). У разі спроби скористатися шпаргалкою чи мобільним зв'язком здобувач усувається з екзамену і йому виставляється незадовільна оцінка.

Екзаменаційний білет містить питання, які за формою і змістом поділяються на два блоки – теоретичний і тестовий та оцінюються в межах відповідного діапазону залежно від рівня складності питання і значущості відповіді в плані визначення професійної компетентності здобувача.

Якість і повнота відповіді на кожне з питань екзаменаційного білету оцінюється відповідною кількістю балів за шкалою оцінювання згідно прийнятих на кафедрі критеріїв.

Максимальна кількість балів за всіма видами завдань на екзамені дорівнює 40 балів: за теоретичне питання – $2 \cdot 5$ балів = 10 балів; за тести – $3 \cdot 5$ бали = 15 балів; практична частина – $1 \cdot 15$ балів = 15 балів.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виводиться із суми балів за поточну успішність та за екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання і контроль змістох частин (бали)													Екзамен	Підсумкова оцінка (екзамен)
Змістова частина 1						Змістова частина 2								
T1	T2	T3	T4	T5	ПК ЗЧ 1	T6	T7	T8	T9	T10	T11	ПК ЗЧ 2	Max 40	Max 100
Max 3	Max 3	Max 3	Max 3	Max 3	Max 15	Max 3	Max 3	Max 3	Max 3	Max 3	Max 3	Max 12		

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів.

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Методичною основою вивчення навчальної дисципліни є «Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа».
2. Конспект лекцій з дисципліни «Національна та регіональна економіка».
3. Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни «Національна та регіональна економіка» для здобувачів освітнього рівня «бакалавр» спеціальності «Готельно-ресторанна справа» / Д. В. Ковальов. Херсон: ХДАУ, 2022. 58 с.
4. Методичні вказівки для виконання самостійної роботи з дисципліни «Національна та регіональна економіка» для здобувачів освітнього рівня «бакалавр» спеціальності «Готельно-ресторанна справа» / Д. В. Ковальов. Херсон: ХДАУ, 2022. 26с.

15. Рекомендована література

Основна література

1. Богословська А. В., Кваша О. С. Регіональна економіка: навч. посібник. Миколаїв: Видавець Ємельянова Т.В., 2018. 488 с.
2. Гусєва О. Ю., Воскобоєва О. В., Ромащенко О. С. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ : ДУТ, 2018. 55 с.
3. Конохова З. П. Моделі державного регулювання економіки : навчально-методичний посібник. Харків : НТУ «ХП», 2018. 132 с.
4. Мельникова В. І. Національна економіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 248 с.
5. Носова О. В. Національна економіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.
6. Лишиленко В. І. Регіональна економіка: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. І. Лишиленко. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 384 с.
7. Манів З. О. Регіональна економіка: навчальний посібник / З. О. Манів, І. М. Луцький, С. З. Манів. – Львів : "Магнолія 2016", 2017. – 562 с.
8. Регіональна економіка: підручник / Н. Л. Гавкалова, Н. К. Гіковата, О. О. Петряєв та ін. за заг. ред. Н. Л. Гавкалової. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2018. – 464 с.
9. Регіональна економіка у схемах і таблицях: навчально-практичний посібник / Т. М. Серікова, Н. К. Гіковата, Г. М. Шумська ; за заг. ред. Т. М. Серікової. – Х. : Вид ХНЕУ, 2019. – 176 с.
10. Семенов В.Ф. Регіональна економіка: навч. посібн. / В. Ф. Семенов, Т. О. Проценко; за ред. В. Ф. Семенова. – К. : "МП Леся", 2019. – 708 с.

Додаткова

1. Алексєєв В. М., Липовська Н. А. Взаємовідносини держави та суспільства: навч. посіб. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 172 с.
2. Булах Т. М., Іващенко О. А., Плахотнікова Л. О. Аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2019. № 1-2. С. 59-68. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3719>. 24
3. Галушка З. І., Катаранчук Г. Г. Поведінка домашніх господарств України: моделі та особливості регулювання. Монографія. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2018. 190 с.
4. Економічні свободи для зміцнення соціально-економічного розвитку України в умовах глобальних трансформацій / Наук. ред. В. Юрчишин. Київ : Заповіт, 2020. 276 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_Economic_freedom.pdf.
5. Залюбовська С. С., Колупасєв Ю. Б., Мельничук І. О. Проблеми залучення інвестиційних ресурсів в економіку України. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №8. С. 26-30. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2018/8.pdf.

6. Ігнатенко Т. С., Пархоменко В. В., Тарасенко А. Г. Україна в сучасних інтеграційних процесах: передумови та проблеми. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2019. № 4. С. 83-91.
7. Кононова І. В. Розроблення стратегії розвитку національної економіки. Причорноморські економічні студії. 2018. Випуск 36. С. 60-65.
8. Кришень О. В. Теоретико-методологічні аспекти регіональної соціальної політики в період сучасних трансформацій: дис. ... канд. наук з держ. упр: 25.00.01. Дніпро, 2020. 241 с.
9. Laffont, J-J. Public Economics, MIT Press, 2019.
10. Person, T., and G. Tabellini. Political Economics. Explaining Economic Polisi. MIT Press, 2020.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.portal.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
<http://pidruchniki.com/rps/>
3. <http://economists.wix.com/ntf201#!-/ctwi>
4. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.
5. Закон України. Про стимулювання розвитку регіонів. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/annot/2850-15>.
6. Закон про територіальні громади. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/157-viii>.
7. Глобалізація як процес універсалізації стосунків між державою та ринком. http://www.zqia.zp.ua/qazeta/VISNIK_35_2.pdf.
8. Транснаціональні корпорації та Україна. <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/266-tnk-and-ukraine>.
9. Поняття і види міжнародних організацій. <http://readbookz.com/book/166/5027.html>.
10. Конфедерація, співдружність та інші міждержавні об'єднання. <http://pidruchniki.com/1233122843064/pravo/konfederatsiya-spivdruzhnist-inshi-mizhd-erzhavni-obyednannya>.
11. Світова економіка: структура та основні суб'єкти <http://ukrefs.com.ua/page,2,121411-Mirovaya-ekonomika-struktura-i-osnovnye-sub-ekty.html>.